

Édes Anyanyelvünk

IFJÚSÁGI
MELLÉKLET

Az Anyanyelvápolók Szövetsége Ifjúsági Tagozatának hírlevele
1997

Előszó

Egy évvel ezelőtt az Anyanyelvápolók Szövetségének Ifjúsági Tagozata lehetőséget kapott, hogy az Édes Anyanyelvünk mellékletében bemutatkozhasson a lap olvasóinak. Akkor elsősorban szervezeti kérdésekről szoltunk. A mostani melléklet más jellegű. A vezetőségi tagoknak, a helyi ifjúsági csoportok képviselőinek írásai jelennek meg benne: olyan fiatalokéi, akik a beszéd- és magatartás-kultúra, a nyelvhasználat valamely érdekesnek tartott kérdéséről értekeznek, vagy egy-egy eseményről számolnak be. A szerzők többségének ez az első nyomtatásban megjelent cikke, némelyiküknek az iskolaújságban vagy a helyi-megyei lapban közölték írását.

Az ifjúsági mellékletben jelentetjük meg Deme professzor úr cikkét. Az Anyanyelvápolók Szövetsége (ASZ) Ifjúsági Tagozatának bázisa volt a fővárosi Radnai Béla Közgazdasági Szakközépiskola. Az anyanyelvi mozgalomnak olyan sok eseménye történt ebben az intézményben, hogy úgy véljük: a szövetség lapja okkal szentelhet néhány sort búcsúzásul a júliusban megszűnt iskolának.

A helyi csoportok tanácskozásáról

Szeptember 20-án több mint húsz közösség képviseltette magát a helyi csoportok országos tanácskozásán. A küldöttek – mintegy hatvanan – tájékoztatót hallgattak meg a legutóbbi találkozó óta történetekről, az ifjúsági melléklet visszhangjáról, a csongrádi anyanyelvi tábor tapasztalatairól, az 1996. évi ifjúsági parlament határozatainak végrehajtásáról, az Édes Anyanyelvünk folyóirat terjesztésének néhány tapasztalatáról, az Ifjúsági Tagozat szervezeti kérdéseiről.

Örömmel állapítottuk meg, hogy újabb 11 közösség csatlakozott a szövetséghez:

Arany János Általános Iskola és Gimnázium (Nyíregyháza), Bercsényi M. Szakközépiskola (Győr), Baár-Madas Református Gimnázium (Budapest), Hatvani Általános Iskola (Debrecen), Művészeti Szakközépiskola (Pécs), Általános Iskola (Bóly), Balas-

sa J. Egészségügyi Szakközépiskola (Budapest), Jókai Mór Gimnázium (Komárom), Kereskedelmi Szakközépiskola (Vác), Esze Tamás Gimnázium (Mátészalka), Nagy L. Általános Iskola (Veszprém).

Az Ifjúsági Tagozat vezetősége két fővel bővült a tavalyi, szeptemberi tanácskozás óta. *Korbély Beáta*, az ELTE hallgatója és *Brézai Zoltán*, a miskolci Herman Ottó Gimnázium tanulója lett az országos irányító testület tagja.

A hozzászólók közül *Miklós Józsefné* Komáromból a tagtoborzás fontosságára hívta fel a figyelmet. *Bánszegi Gáborné* Debrecenből egy kezdeményezésükről számolt be: végzett tanulóikat havonta-kéthavonta visszahívják anyanyelvi programjaikra. *Kató Eszter* vezetőségi tag a tagtoborzás tapasztalatairól beszélt, kiemelte a személyes meggyőzés fontosságát. *Soós Viktória* Karcagról azt ajánlotta, hogy a Beszélni nehéz! történetének fontosabb eseményeiről hangkazettán jelentessünk meg egy válogatást. *Kristóf Éva* a budapesti Baár-Madas Gimnázium helyi csoportjának megalakulásáról tudósított. *Gendur András* vezetőségi tag a Péchy Blanka-émléknapi előkészületeiről tájékoztatta a megjelenteket. *Dr. Borbélyné Szabó Katalin* a kiskunfélegyházi rádióban elhangzó rendszeres anyanyelvi műsor tervéről beszélt. *Mészáros Tünde* jelentette: ha sokkal szerényebb formában is, de a Radnai Tagozat továbbra is működni fog. *Brézai Zoltán* Miskolcra javasolta: keressük fel levelünkkel a vezető sportklubokat, összefogásra biztatva őket a sportpályákon tapasztalható rendbontások ellen. *Karsainé Horváth Klára* a győri csoport terveit taglalta, *Kocsis Ferenc* és *Khauth György* a táborozók jobb tájékoztatásának érdekében egy „csongrádi kalauz” elkészítését vállalta. *Ujvári Bernadett* Bonyhádról, *Czinege Anikó* Esztergomból helyi csoportjuk munkájáról szolt. *Petercsák Andrea* vezetőségi tag a „csongrádizmus” fogalmát határozta meg.

Amint a zárszóban el is hangzott, „eredményes tanácskozás résztvevői lehetünk, már „csak” az a teendő, hogy ki-ki a közvetlen és a tágabb környezetében igyekezzék minél többet megvalósítani a fölvetett ötletekből.

Kerekes Barnabás

Az anyanyelv is véd!

Félteni kell...

Questi ungheresi...

Búcsú a Radnaitól

Vendégként – vendéglátóként

A vendéglátóipar egyik alapfeltétele a vendéggel való kapcsolatteremtés. Étteremben, szállodában a vendég első benyomása akkor alakul ki, amikor belép, és a személyzet köszönti. Itt a legfontosabb, hogy a napszaknak megfelelő köszönéshez hozzátegyük, hogy kíváncsi (pl.: Jó napot kívánok!) Lényeges a megjelenés is: a dolgozónak mindig tisztának, ápoltnak és jókedvűnek kell lennie. Viselkedésünkkel éreztetünk kell, hogy segítőkészek vagyunk. Ezekon kívül persze a munkánkat gyorsan, pontosan és kifogástalanul kell végeznünk.

És vendégként hogyan viselkedjünk? Mindig érdemes céltudatosan és magabiztosan (nem lekezelően) viselkedni. Beszédünkkel próbáljuk meg érzékelteni, hogy meg vagyunk elégedve az igénybe vett szolgáltatással. Ha nem, akkor is igyekezzünk barátságosan (nem bizalmaskodva) és udvariasan elmondani, mivel meg vagyunk elégedve. Ha mindkét fél (vendég és vendéglátó) udvarias, akkor biztosan mindenre találunk megoldást. Ezeket hasznos lehet az élet más területein is betartani. Számos kellemetlen helyzetet oldhatunk meg illedelmesen és barátságosan. Próbáljuk ki!

Gendur András

„Csongrádizmus”

Talán sokan hallották már a kifejezést: „csongrádizmus”, de vajon tudják-e pontosan, mit jelent? Nos, azok a fiatalok biztosan, akik idén augusztus 10–16. között részt vettek az ASZ Ifjúsági Tagozat által szervezett anyanyelvi táborban.

Vendéglátónk, mint minden évben, a Batsányi Gimnázium volt, a tábor főszervezője pedig *Fábiáné dr. Szcenzi Ibolya*, akinek nem lehet eléggé megköszönni fáradhatatlanságát, hogy minden évben lehetőséget teremt a tábor megszervezésére. A táborban játszva tanulunk, megismerjük környezetünket, s ami talán még fontosabb, saját magunkat.

Volt Beszélni nehéz!-foglalkozás kezdőknek és haladóknak, közös esti beszélgetések, éneklések, séták s az utolsó estén – az időjárás kegyelméből – még tábortűz is.

Szokatlan, ám annál érdekesebb és értékesebb színfolt volt a megnyitó ünnepség, ahol néhány előadónk valóságait hallgatva magunk is elgondolkodhattunk anyanyelvünk fontosságán és jövőjén. Rajtunk is múlik, hogy szépségeiből mennyit és hogyan tudunk megőrizni. De hiszen erre valók ezek az együttlétek! A problémák megbeszélése, a megoldáskeresés összetartó közösséget kövacsol belőlünk, fiatalokból.

Mindannyian visszavágyunk, s reméljük, az egymástól és előadóinktól szerzett tapasztalatokat hasznosítani is tudjuk.

Tavaszi Virág

Az anyanyelv is véd!

1991-ben érkezett Magyarországra egy kínai állampolgár, aki a megengedett tartózkodási időnél hosszabb ideig maradt hazánkban. Meg is született esetében a Magyarország területéről kiutasító határozat. Vendégünk mégis maradhatott, mert a kiutasító határozattal szemben bírósági keresettel élt, s a pert megnyerte.

A bírói indoklás anyanyelvi szempontból is tanulságos, mivel kimondja: „a felperes anyanyelvén nem hirdették ki a tartózkodási engedélyt megvonó határozatot”, az angol nyelvű tolmácsolást pedig nehezen értette.

Kínai–magyar tolmácsot találni bizonyára nem könnyű. Pedig nélküle esetünkben nem érvényesülhetett az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvénynek az a rendelkezése, hogy „a magyar nyelv ismeretének hiánya miatt senkit sem érhet hátrány”.

Súlyos eljárási hibát követett tehát el a kiutasító szerv azzal, hogy határozatát a felperes anyanyelvén nem hirdette ki. Lám: az anyanyelv is véd!

Tőke László

Kérek egy külföldi bélyeget!

Bélyeget vásároltam a postán. Mellettem egy idős néni így szólt: „Kérek egy külföldi bélyeget!”

Vajon milyen bélyeget kap? Figyeltem. Az elárusító hazai bélyeget adott neki. (Ez volt bizonyosan a vásárló szándéka is. Az eladó megértette.)

Gondolhatott volna másra is? Igen, hisz a köztudatban a *külföldi* melléknév külföldről származót jelent. Külföldi a gyógyszer, ha nem magyar gyártmány, hanem Franciaországból, Németországból hozzák. Egyes emberek jobban kedvelik a *külföldi cucc*-ot a hazainál. De szavunk nemcsak melléknévként ismert, hanem főnevesült is, abban a jelentésben, hogy külföldi (személy). Pl. Napjainkban sok *külföldi* látogat hazánkba.

Elgondolkodtam. A kérdést feltehetette volna egy bélyegyűjtő is. Őt milyen bélyeggel szolgálták volna ki?

Még siettünkben se fogalmazzunk kétértelműen! Ha a határon túlra kérünk bélyeget, ez legyen *külföldre szóló*. Még akkor is, ha így hosszabb két szótaggal.

Kiss Angéla

Félteni kell...

„... mert elvész / nincsen rá emlékezet / mégis zengőn szól bennünk / van közöttünk valaki / vagy lehetett valaki / nem látjuk meg a némát / mozdítatlan ajakkal, / ki súgja a szavakat” (Bisztray Ádám).

De vajon milyen veszélyek is fenyegetik valójában anyanyelvünket?

Ez derült ki *dr. Grétsy László* csongrádi előadásából. Ő háromfelé osztotta a veszélyforrásokat. Az első csoport a határon túli területekre érvényes. Szlovákiában például probléma, hogy akik magyar iskolában tanítanak, a főiskolát szlovák nyelven végzik, így sokszor a szlovák szakszavak helyett önállóan alkotnak magyar megfelelőt, tehát sok a tükörszó, tükörfordítás. Így alakult ki például a furcsának tűnő *akadémiát rendezni* kifejezés, amelyet a szlovák nyelvből vettek át az ottaniak, mivel szlovákuak az akadémiának *ünnepség* jelentése is van. Vagy vegyük a *metropolisz* szót. Szlovákuak nagyváros vagy vidék, illetve terület központja, magyarul viszont nevetség az a kijelentés, miszerint *Kassa Szlovákia metropolisza*.

A másik jellemző gond, hogy sok újságíró nem tud különbséget tenni a köznyelvi és a

népies szavak között. Így jelenhetnek meg cikkekben az efféle kifejezések: *ingyér, meztéláb, harmadikójuk, négylámpásos Zsiguli*. Romlik a nyelvérzék, szótévesztések is előfordulnak: *fálada – fásládá*, (a folyót) *elrekesztették – elrekesztették*, (a bacilusok) *légi utakon – légutakon terjednek, műemlék – emlékmű*. Pár szót kizárólag szlovákuak találunk meg, mert nem jut el odáig a magyar megfelelője: *szörp – szírup*. Sokszor fontos szakszavak is hiányoznak. Ennek ellenére optimisták lehetünk, mivel a tévé (pl. a Duna Tv Erdélyben) jó „anyanyelvi edzést” jelent a határon túl is.

Itthon a rendszerváltás során a nyelvhasználat felszabadult, de össze is zavarodott, mivel a társadalmi változás általában nyelvi változást is hoz. Jelentősen romlott a lapok helyesírása, pl. az elválasztás terén. A beszédben divattá vált a „nyökögés”, vagyis a helypótló *e* és *ö* magánhangzók használata és a hangsúlyelcsúszás: az éneklő beszéd. Nap mint nap hallunk ilyesmit a rádióban, tévében. Ezek a tömegtájékoztató eszközök irányítják a közönséget; utánzásra készítetnek, ezért is nagyon veszélyesek, és fontos, hogy tiszta beszédet halljunk belőlük.

A nyelvhasználatnak legtartósabb része a grammatika, a mondat szerkesztés. Itt is adódnak problémák, pl. a szerkezetkeveredés: *természetesen, hogy nincs igaza a természetes, hogy helyett*. A gyűjtőnevek mellett terjed az *aki*: „a mi cégünk, *aki* ekkor alakult” vagy „olyan csapat vagyunk, *aki*...” Meg kell még említeni az *-e* kérdőszó helytelen használatát és a suksükölést.

A harmadik veszély a szükségtelen idegen szavak elterjedése: a 60-as évek végétől erős angol és amerikai hatás érezhető nyelvünkben, a tömegtájékoztató pedig közkinccsé teszi az idegenszerűségeket, főként a reklámok által. Elég szomorú például, hogy a reklámokban, plakátokon már teljesen idegen nyelvű mondatok is megjelennek. Ezeket a nagy többség nem is érti.

Vajon elég erős-e a nyelv ahhoz, hogy minden mai veszélynek ellenálljon? Ez, sajnos, nem derült ki az előadásból, mert ez tőlünk, mindennapi nyelvhasználóktól függ.

Sóos Viktória

Questi ungheresi...

„Ezek a magyarok...” – mondogatta Piero, a nyugdíjas tűzoltókarmester. „Senki sem érti, mit beszélnek... è troppo difficile la loro lingua... olyan bonyolult, hogy még ők maguk se képesek rendesen beszélni! Ni, hogy döcög, akadozik!” A maestrónak igaza volt. Talán nem is sejti, meny-nyire.

Az itáliai Duino városka a XX. század végére már nem annyira Ril-kéről, mint inkább az „Egyesített Világ Kollégiumai”-nak (United World Colleges) tizenöt éve ott működő adriai iskolájáról nevezetes. Hogyan kerül egy magyar anyanyelvű diák egy 75 nemzet fiataljait befogadó intézetbe? Kissé tán paradox módon, de bizonyos értelemben a magyar nyelvtan, az OKTV-n elért helyezés volt a belépő a világ nyelveinek és kultúráinak ebbe a furcsa egyvelegébe.

A két év alatt sok egyéb mellett számos „nyelvi” kalandban is volt részem.

Szinte az első naptól összeálltak a spanyol, arab, skandináv anyanyelvűek szűkebb csoportjai, amelyekben csodálatos módon mindenki értette a másik beszédét, még ha az más földrészről jött is. Mi magyarok, persze, kívülrekedtünk... Fel kellett fedeznünk, hogy a másokkal való kommunikáció feltétele mindenképpen egy „másik” – az angol – nyelv. Legerőteljesebb, szinte megdöbbentő élményem az volt, amikor a kelet-európaiak által rendezett est előkészületei alatt a felszólaló szlovén lánynak nem jutott eszébe egy szó angolul. Irult-pirult, majd gondolt egy merészet: behelyettesítette a szlovén megfelelővel. Mindenki értette. Eredményképpen tíz percen belül elindult a vita „szlávul”, s a cseh Ondra úgy beszélt a macedón Ruskával, mintha legalábbis egy óvodába jártak volna...

Ez a nyelvi különbség persze előnyünkre is vált néha. Bárhogy fogalmazott is a brit fiú, az egész társaság érthette, mit mondott a barátnő-

jének telefonon. Nem úgy, ha mi beszélünk! Valami különös, váratlan csend lett úrrá a közel állókon a magyar szó hallatán. Titokzatos, távoli, érthetetlen – mondogatták. Olykor persze mi is rátettünk egy lapáttal, s Romhányi-verseket daráltunk, nyelvtörőket mondogattunk.

Te tetted e tettetett tet-tet, vagy nem te tetted e tettetett tet-tet, tettetett tettek tettese, te?! A maláj Farurin, aki már ide érkeztekör öt nyelvet beszélt, belesápadt e kedvenc nyelvtörőmbé.

Az a néhány lelkesedő, aki magyar szavakat akart tanulni, már a kiejtéssel sem boldogult. Végigkísérleteztük a college összes nyelvén: senki sem értette, mi a különbség az *a* és az *á* hangok közt, az *e*-é (netán a nyílt és a zárt *e*) problémájáról nem is beszélve.

Jómagam, akaratlanul bár, megsértettem egy elsőévest, aki valahány üzenetet hagyott nekem a számítógépes „drótpostán”, mindig így kezdte: *Seyo!* Azt gondoltam, ez valamiféle köszönés az ő nyelvén, pedig csak a tőlünk annyiszor hallott *sziá*-t próbálta utánozni – írásban.

S ha már Pieróval kezdtem, álljon itt befejezésül az ő magyartudásának ékes példája, hisz valahányszor találkoztunk, így üdvözölt: *Egessegedre, baratom!* Gyakran eltűnődtem rajta, ugyan miért ezt az *egés-ségedre* szót szeretik külföldi barátaink megtanulni, hisz már csak kiejtés szempontjából sem ez a legegyszerűbb. A másik viszont olyan kedves volt Piero szívének, hogy nemesítette, „elolaszosította”. Volt: *il bá-rátom, la bá-rátom*, sőt még *i bá-rátom* is, ha együtt látott bennünket, s lerakta egy újfajta nyelvi jelenség alapjait...

A két év számtalan kalandja közt őrzöm ezeket a különleges, nyelvi felfedezéseket, s még sok másikat is. Megtanították nekem a különbség tiszteletét a kultúra, a nyelv vagy az egyéniség terén. Két évig voltam „Eszter from Hungary”, a (nyelvi) „különcök” egyike. Ezek az értékes tapasztalatok egyre többet értettek meg velünk – s ezzel mindenki így volt – abból, amit képviseltünk, ami a mienk.

Kató Eszter

Nyelvtan

a jogi egyetemen?

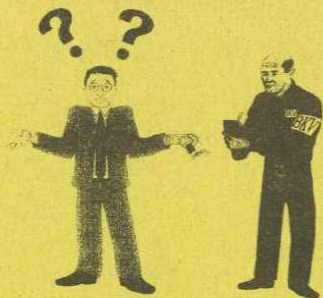
Szeptember 8-án „gólyaként” izgatottan léptem be a jogi egyetem kapuján. Azonban már az első hetekben kiderült, nem is olyan ijesztő, mint amilyennek első látásra tűnik. Elkezdődtek az előadások, szemináriumok, az alternatív és fakultatív órák. A nagy böngészésben bukkantam rá *A jogi nyelv kialakulása és fejlődése* című speciális kollégiumra, amelyre rögtön jelentkeztem is. Az első foglalkozáson dr. Szádeczky-Kardoss Irma ügyvédnő rövid áttekintést adott, mellyel mindannyiunk érdeklődését felkeltette.

A Szent István király által alapított államban a jogi eljárások job-bára az anyanyelven folytak, míg az ítélet és a jegyzőkönyvek latin nyelven születtek, illetve sok esetben latinra is lefordították őket. Az idő előrehaladtával a latin nyelv mindinkább kiszorította a magyar szavakat; latin nyelvű jogszabályokat alkottak. Évszázadok múltán a magyarságnak már pótolnia kellett az anyanyelvi szakszókincs-készletet. Körülbelül a török hódításig a magyar jogi élet magyar nyelven folyt. De a három részre szakadt birodalomban már nem volt érdek a magyar nyelven történő jogalkotás, hiszen az értelmiség tudott latinul. II. József abszolutista törekvései újból arra készítették a magyarokat, hogy nyelvük védelmében is szembe-forduljanak a bécsi udvarral. A magyar nemesség azonban a német nyelvvel szemben nem a magyar, hanem a latin használatát kívánta. De mindezért nem vádolhatjuk őket hazafiatlansággal, hiszen ebben a többnemzetiségű országban a latin nyelv volt több szakterületen az egyedüli összehordó kapocs.

Országunk az ezeregyszáz éves fennállása során többször került idegen elnyomók uralma alá, de megsemmisíteni, a térkép-ről „letörölni” nem tudták a magyar nemzetet. A nyelvünk az, ami szuverenitásunkat biztosítja. A magyarság mindig törekedett saját nyelvének használatára; nemcsak a köznapi életben, hanem a szakterületeken is, ami olykor – nem csupán a jogtudományban – számos akadályba ütközött.

Cseh Georgina

Hány jegy kell az utazáshoz?

Khauth György rajza

Nemrégén Budapesten jártam. Ahogy a metróból kiléptem, megszólalt a hangosbemondó, és a következőket harsogta: „Kérem kedves utasainkat, készítsék elő jegyeiket, bérleteiket!” Ekkor figyeltem fel a mellettem álló fiatalemberre, aki ijedten kapkodott a zsebeihez, hiszen ha komolyan vesszük a hangosbemondó bejelentését, akkor neki legalább két jegyet, illetve bérletet kellett volna elővennie. Megérttem a szerencsétlen ijedelmét, hiszen én is hasonlóképpen cselekedtem volna, ha nem rendelkezem kellő tapasztalattal ezen a téren: ugyanis egy jegy vagy egy bérlet kell csak az utazáshoz.

Aki azt hinné, hogy a fenti eset egyedi, annak idézek egy újságcikkből is: „A konferencián a nagykövetek a *feleségeikkel* jelentek meg.” Tudomásom szerint a többnejűség itt Európában nincs megengedve. Ezért helyesebb az egyes szám, tehát csak *feleségükkel*.

Egy konferenciaterem bejáratánál egy fiatalember csengővel a kezében futkosott fel s alá, s a következőket mondta: „Megkérem kedves vendégeinket, hogy foglalják el *helyeiket*.” Hirtelen az fordult meg a fejében, hogy köszönöm szépen, nekem egy hely is elég lesz.

Bár a mellettem álló terebélyes legénynek, aki lehetett vagy százötven kiló, talán két hely is kevés lett volna. Ez azonban ritka kivétel.

Az efféle hibák viszont nagyon is gyakoriak.

Kocsis Ferenc

Költői szemmel

Tanulmányaink folyamán sok-sok verset ismerünk meg. Elmerengtünk, mi juthatna eszébe egy-egy szegény költőnek, ha ma írná meg verses művét. Hát lássuk!

Arany János

A rab gólya – fogy a népesség
A walesi bárdok – levágják a brit marhákat
Híd-avatás – átadták a lágymányosi hidat
Tetemre hívás – döggesejük bulija
Sejtelem – vajon ki a titokzatos robbantató?

Vörösmarty Mihály

Zalán futása – a Télesport különkiadása
A merengőhöz – levél Horn Gyulának
Keserű pohár – tonik
A vén cigány – a romaparlament jelenti

Csokonai Vitéz Mihály

A pillantó szemek – a kulcslyuk előtt
Tüdőgyulladásomról – újra támad a tébécé!
A Reményhez – csak 45 perc az irodalomóra
A tihanyi Ekhóhoz – hoz... hoz... hoz...

Petőfi Sándor

Minek nevezzetek? – 1956
Európa csendes, újra csendes – új tagok felvétele az Európai Unióba

Egy gondolat bánt engemet... – na jó!... kettő...
Befordultam a konyhára – autóval
Megunt rabság – szökés Sopronkőhidáról
A virágnak megtiltani nem lehet – hisz úgysem érti
A csárda romjai – a verőlegények már kórházban
Nem sülyed az emberiség... – jók az útviszonyok
Fejemben éj van – szilveszter után
Reszket a bokor, mert... – parkirtás történik
Szeptember végén – 30-a, Jeromos

Böröndi Zsóka gyűjtéséből

Búcsú a Radnaitól

Mozgalmaink több évtizedes történetében nem először kényszerülünk búcsúzásra. Elvesztettük alapítónkat, alapítványtevőnket, *Péchy Blankát*; ügyünk őszinte pártfogóját, *Lőrincze Lajost*; versenyeink szerető házigazdái közül *Z. Szabó Lászlót*, *Katona Rezsőt*, majd *Kádár Gézát*; feladataink megoldásának kidolgozóját, *Miskolczy Margitot*; és többeket is lelkes szakkörvezetőink és kitartó egyéni munkatársaink közül. – Az elválás fájdalma azonban sosem gyengítette összetartásunkat, inkább egybekovácsolta a megmaradtakat, s új tagokat is hozott.

Most nem személytől kell búcsúznunk, hanem egy olyan közösségtől, amelynek kiemelkedő szerepe volt mozgalmunkban-mozgalmainkban, s amely sok rendezvényünk számára adott otthont, meleg családi fészket. – Az 1996/97-es tanév végén becsukódott Budapesten a *Radnai Béla Közgazdasági Szakközépiskola* – számunkra eddig nyitott – Györffy István utcai vaskapuja. Neve lekerült a magyarországi önálló tanintézetek jegyzékéről; tanulóinak nagyobb, tanárainak kisebb része egy Móróc Zsigmondról elnevezett műszaki szakközépiskolába olvadt bele.

Nekünk, szövetségünknek, mozgalmunknak a Radnai nem egy iskola volt a sok közül. Tanárainak több mint fele, diákjainak negyven százaléka bejegyzett tagja volt az Anyanyelv-ápolók Szövetségének. A radnaisok rendezték meg évente az országos ifjúsági anyanyelvi parlamentet; a Radnai adott helyet negyedévenként a szövetség ifjúsági tagozata vezetőségi üléseinek. Ottani tagjaink szerepeltek rendezőként szövetségünk évi közgyűlésein; segédkeztek lapunk, az Édes Anyanyelvünk postázásában, terjesztésében, a határainkon túlra juttatásában is. Helyi csoportjuk kilenc éve működtetett már olyan anyanyelvi klubot, amelynek havi rendezvényeire meghívták a többi budapesti beszédművelő kör tagjait is. Számos alkalommal tartottak bemutató foglalkozást tanároknak, diákoknak; otthont adtak a fővárosi gépíróiskolák helyesírási-nyelvhelyességi versenyeinek, az országos tanulmányi verseny magyar nyelvi mezőnyének.

Műsorunknak tizenhárom év óta lelkes résztvevői: az évek során három-négy-öt szakkör is működött diákokból, s külön egy, a nevelőké. Folyamatos és eredményes munkájukért tizenegy alkalommal részesültek Kazinczy-jutalomban, számtalanszor kisebb ajándékban. – Az anyanyelvi országos döntőkön az elmúlt tizenhárom évben nyolc Kazinczy-érmet és három különdíjat szereztek Győrben, a Kazinczy-versenyen; négy érmet és nyolc különdíjat Sátoraljújhelyen, a nyelvhasználati verseny döntőjén. Több tanuló végzett az első tíz között az országos nyelvhelyességi-helyesírási versenyen is.

Tanulóinak egy csoportja intézményen belüli „anyanyelvi díjat” alapított azoknak az utódoknak a javára, akik – tanáraik és diáktársaik szavazata alapján – a legtöbbet tettek egy-egy évben a beszéd- és magatartás-kultúra ápolása érdekében. – Így vált „a Radnai” az anyanyelv-ápolás bázisává, – és az anyanyelv-ápolásban fogalomná.

Most búcsúzunk; de reménykedünk. Abban, hogy amiképpen a gyermekláncfű fehér bóbítája nem semmisül meg, ha a szél elfújja is, hanem sok új növény magvát viszi szét: a szétszóródó radnaisok – diákok, tanárok egyaránt –, kit hová fúj a sors szele, megkeresik-megtalálják azt a termékeny talajt, ahová hullva, mint nemes magból, új növényke nőhet ki, itt is, ott is, anyanyelvünk, együttélési kultúránk, mindannyiunk javára és öröme. (*Elhangzott 1997. szeptember 22-én a „Beszélni nehéz!” című rádióadásban.*)

Deme László

Az Anyanyelv-ápolók Szövetsége Ifjúsági Tagozatának hírlevelét Kerekes Barnabás szerkesztette. Postacím: 1364 Bp., Pf. 122.